

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Christoph. Franckii S. Theol. D. & Prof. Qvondam Primar.
... in Academia Kiloniensi Pro-Cancellarii, & in Supremo
Senatu EcclesiasticoConsiliarii. Brevis Et Liqvida
Demonstratio Deitatis Christi, Ex ...**

Franck, Christoph

Kiloni[i], MDCCV

VD18 10454578

Caput VII. Quartum Socini contra nostram sententiam argumentum, à
Schlichtingio defensum, confutatur.

urn:nbn:de:gbv:45:1-11595

volebat Paulus , commemorari nihil erat opus. Non enim Christus , qua ut homo , pleno Domini usu accepto , post exinanitionem suam à Deo Rex & Dominus omnium constitutus est; sed qua est Dominus, per quem omnia , cœlum & terra, in principio facta sunt, est unus ille summusque Deus, quem damnata Gentilium πολυθεΐα hîc prædicat Paulus. Alibi vero etiam Dominium, in res omnes Christo ut homini datum, curate & loco non uno ab eodem Apostolo fuisse expostum , nemo ignorat.

CAPUT. VII.

Quartum Socini contra nostram sententiam argumentum , à Schlichtingio defensum , confutatur.

I.

4. Argu-
mentum
Socini.

Quartum Socini argumentum Schlichtingius, Disp. de SS. Trinitate, &c. adversus Meisner. art. I. p. 276. proponit hoc modo: *Quartum Socini argumentum ex S. L. petitum, quo probat solum Patrem esse illum unum Deum, seu quod eodem redit, Christum non esse illum unum Deum, sumtum est ex eo, quod Christus in S. L. aperte ab illo*
uno

uno Deo distinguatur, quod vel ex proximis duobus testimoniis præter alia, quæ pene innumerabilia in Scripturis extare dicit, perspicitur. Respondeo:

Resp.

Quomodo ab uno illo Deo Christus Dominus distinguatur, cap. præcedente, duo ista testimonia explicantes, ostendimus. Nempe ab uno Deo peculiariter sic dicto, hoc est, à Patre, Christus Dominus peculiariter sic dictus, distinguitur quoad personam, non quoad essentiam. Interim loquendo de uno Deo, prout essentialiter & absolute, non personaliter & determinate, pro una tantum Trinitatis persona, accipitur; Christus quoque Dominus est unus ille Deus, unam numero cum Patre habens essentiam.

II. Eadem distinctione cum usus quoque fuisset Meisnerus, Brevi Confid. Theol. Phot. Cap. IV. p. 366, triplici instantia Socini suumque argumentum munivit Schlichtingius, Disp. cit. de SS. Trinitate, &c. p. 297. seqq. Instat I. Pri-

1. Instantia
Schlichtin-
gii.

mum, hæc distinctio meram petitionem ejus quod in principio continet; dum vult aliquem ab alio secundum personam distingui, nec tamen distingui secundum essentiam individuam singularem, de hac enim loquimur. proinde ineptum est, quod addit: Falsa est collectio a distinctione personæ ad distinctionem essentiæ, sicuti male concluditur ab unitate essentiæ ad unitatem personæ. Nam in hoc mysterio non à Trinitate ad Trinitatem, nec ab unitate ad unitatem, sed ab unitate ad Trinitatem, & à Trinitate ad uni-

T 2

tatem

Resp. *Non petimus id quod est in principio, cum utimur hac distinctione, Filium Dei à Deo Patre distingui secundum personam, non autem distingui secundum essentiam individuum singularem.*

tatem semper est pergendum. Egregium sane mysterium, quod omnem rerum naturam pervertit, nec aliter potest consistere, quam ut ex Trinitate faciamus unitatem, & ex unitate Trinitatem, id est, album dicamus esse nigrum, & nigrum album. Respondeo: Nequaquam petitionem ejus, quod in principio, continet hæc distinctio, Filium Dei a Deo Patre distingui secundum personam; non autem distingui secundum essentiam individuum singularem. Est enim legitimus, usuque communi & consentientibus eruditorum suffragiis probatus respondendi modus, si quis adversarii objectionem solvat per distinctionem & limitationem sumtam ex sua thesi, jam ante a se sufficienter probata. Hunc modum nos secuti sumus, respondentes per ante memoratam distinctionem, quæ non tantum fuit ex thesi nostra, pluribus argumentis supra a nobis probata; sed & ex ipso loco 1. Cor. VIII. 6, unde quartum hoc argumentum Schlichtingio ducitur, denuo confirmata est Cap. præced. §. II. Nec ex Trinitate unitatem, & ex unitate Trinitatem facit Meisnerus, quando ab unitate ad Trinitatem, & a Trinitate ad unitatem pergendum esse dixit in hoc mysterio: sed tantum cum unitate Trinitatem agnoscere in eo cupit diverso respectu; unitatem in essentia, non in personis; & Trinitatem in personis, non in essentia.

III. In-

III. Instat 2. loc. cit. p. 298. *Deinde distinctio hæc ad rem nihil facit, imo Meisnero adversatur.* Urget autem in seqq. Meisnerum, impugnando hanc distinctionem ex interpretatione, ab ipso data locis Eph. IV. 6. & I. Cor. VIII. 6, quæ vult, vocem Dei istic sumendam esse essentialiter, non personaliter, pro sola prima Deitatis persona. Cujus contrarium cum nos supra asseruerimus, omiffis quæ hanc Meisneri interpretationem respiciunt, pergimus potius ad ea, quæ postea adversus nostram interpretationem subjungit, scribens: *Dicere potius debebat, (Meisnerus) vel Deum illum unum, quoties Christus ab eo distinguitur, solum significare Patrem; vel Christum non ratione divine, sed ratione humane nature considerandum esse. Verum utraque responsio secum ipsa pugnat.* Priore responsione, non quidem ita generaliter concepta, sed speciatim modo memoratis duobus locis accommodata, nos supra usi fuimus: quam secum ipsa pugnare minime probat adjecta ratio: *Si enim non solus Pater, sed etiam Christus, est unus ille Deus; quo pacto unus ille Deus pro solo Patre sumi potest, idque etiam tum, cum Christus ab eo distinguitur? Quo pacto hoc fieri possit, docet hæc ipsa distinctio, inter Deum essentialiter & personaliter acceptum, quam hîc convellere voluit Schlichtingius, sed nullam afferre potuit rationem solidam, qua id effectum daret.* *Etsi non solus Pater, sed etiam Christus*

2. Instan-
tia.

Resp.

*Etsi non so-
lus Pater,
sed etiam*

Christus est unus ille Deus essentialiter acceptus; nihilominus unus ille Deus, alio jam modo, nempe non essentialiter, sed personaliter, seu pro certa Deitatis persona acceptus, pro solo Patre sumi potest, idque etiam tum, cum Christus ab eo distinguitur.

Manifesta petitio ejus, quod est in principio, à Schlichtingio commissa.

est unus ille Deus essentialiter acceptus; nihilominus unus ille Deus, alio jam modo, nempe non essentialiter, sed personaliter, seu pro certa Deitatis persona acceptus, pro solo Patre sumi potest, idque etiam tum, cum Christus ab eo distinguitur: quia Christus non est eadem illa persona Deitatis, quæ est Pater. Addit adhuc Schlichtingius: *Omitto nunc, si Pater est ille unus Deus, Filium esse non posse, cum Pater à Filio non persona tantum, sed etiam essentia individua distinguatur: seu ut rectius dicam, eo ipso distinguatur essentia, quod distinguatur persona.* Bene & prudenter fecisset, si hæc penitus omisisset. Impugnare vult hanc nostram distinctionem, Filium à Patre distingui persona tantum, non essentia. Igitur probare debuisset, id, quod asserimus ista distinctione, falsum, & contrarium verum esse, puta Filium à Patre non persona tantum, sed etiam essentia distingui. At hoc non probat, sed assumit potius, atque adhibet ut medium terminum ad probandum aliud, nempe, *si Pater sit ille unus Deus, Filium esse non posse;* ad hoc enim probandum statim subjungitur ista ratio, *cum Pater à Filio non persona tantum, sed etiam essentia individua distinguatur.* Quænam vero erit petitio ejus quod in principio, si hæc non est, quando quis loco ejus, quod probare aliquid debeat, utitur illo ipso tanquam ratione, qua probet aliud? Quod, quasi per correctionem addi-

additur, Patrem a Filio eo ipso distingui essentia, quod distinguatur persona; id ipsum quoque est, cui allata distinctione, Filium a Patre distingui persona tantum, non essentia, aperte contradicitur.

IV. Instat (III.) loc. cit. p. 299: *Tertio Scriptura inter Christum & illum unum Deum, non tantum personæ, sed etiam essentiæ distinctionem inducit, quod in omnibus istis locis contingit, in quibus Deus Christo major ac sublimior esse, divinitatis ratione, cum sine hac nulla foret inter Deum & inter Christum comparatio, ostenditur: quod Christus ipse disertis asseruit verbis.* Respondeo: Scriptura iis in locis, in quibus Deus Christo major ac sublimior esse ostenditur, non tantum personæ, sed etiam essentiæ distinctionem inducit inter Deum Patrem & Christum, consideratum ratione humanæ naturæ, quæ, vi unionis personalis cum divina natura Filii Dei, facta est particeps majestatis infinitæ, qualis sola proprie loquendo divina est; non ratione divinitatis, quam Schlichtingius vocat, designans per eam dona accidentalialia, sublimiora quidem & excellentissima, at creata tantum & finita, quæ ab infinitis illis perfectionibus, divinæ Majestatis nomine a nobis comprehensis, immenso distant intervallo: siquidem finiti ad infinitum nulla proportio. Atque hoc, quem indicavimus, sensu dixit Christus: *Pater major me est*, Joh. XIV. 28.

3. Instancia

Resp.

Scriptura
iis in locis,
in quibus
Deus Chri-
sto major ac
sublimior
esse decla-
ratur, non
tantum per-
sonæ, sed
etiam essen-
tiæ distinc-
tionem in-
ducit inter
Deum Pa-
trem, &
Christum
considera-
tum ratio-
ne humanæ
naturæ,

V.

humanam naturam Filii Dei respicitur, & Deus a Deo Patre ultra consortes unctus esse significatur, non qua Deus est & secundum divinam suam naturam, sed qua homo est & secundum naturam suam humanam. Ubi non in Christo, sed in Deo fides nostra stare & conquiescere significetur, non reperio. Sine dubio respexit Schlichtingius ad locum Joh. XII. 44, quo ad id probandum usus est Crellius, de Uno Deo Patre, lib. I. Sect. II. Cap. VIII. Oper. Tom. IV. p. 27. b. scribens, *hec Christi verba significare, ipsum non esse principale fidei objectum, ultimumque scopum, in quem ea tendat, & in quo conquiescat.* Sed frustra huc confugitur. *Qui credit in me*, ait ibi Servator, *non credit in me*, subaudi tantum, (certe in se quoque credi, ipsemet præcepit, *Creditis in Deum*, inquit, *etiam in me credite*, Joan. XIV. 1.) *sed etiam in eum, qui misit me.* Particulam exclusivam hîc addidit versio Arabica, & in similibus locutionibus subaudiendam, exempla docent. v. g. quando Christus ait Marc. IX. 37: *Quicumque me receperit, non me tantum recipit, sed eum etiam, qui misit me.* Enimvero nemo dici potest credere in Christum, nisi qui credit eum esse Filium Dei, & quidem proprium, atque adeo proprie dictum. Qui autem credit in Filium, is, necesse est, ut credat quoque in Patrem, a quo Filius essentiam divinam, potentiam, scientiam, aliasque perfectiones infinitas, ob quas in ipsum credendum

U

dum

Nemo dici potest credere in Christum, nisi sit me. Neque enim Christus hoc pacto cognosci potest, ut Filius; nisi cognoscatur simul & Pater, unam eandemque cum Filio habens naturam atque essentiam. Quia autem Christus, ut Dei Filius proprius, ejusdem cum Deo Patre essentiae ac potentiae est; non minus quoque principale fidei objectum ultimusque scopus erit, quam Pater, non obstante eo; quod a Patre missus sit, id quod loco cit. in Defens. argum. urget Crellius. Est enim missus a Patre non ex potestate, sed ex consensu; non jure superioritatis, ut loquuntur, sed ratione ordinis personarum, ut secunda persona a prima persona; secunda, inquam, non ratione dignitatis, sed ordinis, fundati in generatione unius personae ab altera. Igitur si fides nostra feratur in Filium Dei, ut missum, & in Deum Patrem, ut mittentem; non fingenda est dispar personarum dignitas, quasi Filii dignitate cedat Patri, atque ille minus principale, hic principale fidei objectum constituat; sed unice respiciendum ad processionem Filii a Patre, quod Filius a Patre procedat per generationem: cum interim ejusdem sit cum Patre dignitatis, & aequale principale fidei objectum, ultimumque scopum constituat, ac Pater. Recognosce supra Cap. VI. §. III. in fine.

VI. Ulterius scribit Schlichtingius, cit. p. 299. fin. & seq. *Eadem essentiae diversitas inter Deum & Christum perspicitur ex illis etiam locis, in quibus Christus simpliciter dicitur à Deo resuscitatus & exaltatus, Dominus & Christus effectus, iudex vivorum & mortuorum constitutus, & multa hujus generis alia. Si enim Christus ejusdem est essentiae cum Deo, seu potius est ipse Deus, quomodo à Deo, non vero à se ipso hæc omnia adeptus esse diceretur?* Respondeo: Christus etiam a se ipso resuscitatus & exaltatus, Dominus & Christus effectus, iudex vivorum & mortuorum constitutus est. Et vero Christum a se ipso resuscitatum esse, (ex quo de reliquis quoque facile judicari potest) clarissime docet Scriptura. Quando Christus Joh. II. 13. 14. 15. templum repurgans, ejicit inde mercatores cum mercibus, & Judæi vers. 18. signum vel miraculum ab eo petunt, quo confirmet, hanc potestatem sibi competere; annuit ipse, & signum se facturum promittens, respondet, vers. 19: *Destruite templum hoc, (loquebatur autem de templo corporis sui, vers. 21.) & intra triduum erigam illud.* Ubi sicut per destructionem templi corporis Christi intelligitur destructio, quæ fit per mortem; ita ex opposito per erectionem templi corporis Christi erectio, quæ fit per suscitationem ex morte & vivificationem, intelligi debet. Quod etiam apparet ex vers. 22. ubi erectio de suscitatione ex morte exponitur:

Christū à se ipso resuscitatum esse, probatur ex Joh. II. 13. 14. 15.

tur: ὅτε ἐν ἡγέσθῃ ἐκ νεκρῶν, Postquam ergo suscitatus fuit ex morte, recordati sunt ejus discipuli, quod hoc sibi dixisset, & crediderunt Scripturæ, & sermoni quem Jesus dixerat. Dixerat autem Christus, se erecturum templum corporis sui, a Judæis destructum, ἐγερῶ αὐτὸν, (τὸν ναὸν) erigam illud (templum) activa verbi significatione, eoque ipso se resurrectionis suæ causam efficientem fore liquido docet. Nec certe Christus in resurrectione sua fecisset signum, quod tamen Judæis promiserat, si non semet ipsum, sed alius eum ex morte suscitasset, vel si corpus suum, ab alio suscitatum & vita donatum, nude tantum erexisset.

Idem probatur, ex Joh. X. 17. 18.

Τὸ ἐγείρειν, de ædificiis, in significatione exstruendi Græcis quoque accipi, constat. Porro notabilis locus, de Christi rescuscitatione per se ipsum, exstat Joh. X, 17. 18. Ubi iterum Servator: Propterea Pater me diligit, quia ego pono animam meam, ut rursus sumam eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso. Potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo rursus sumendi eam. Quibus verbis Christus ex æquo sibi vendicat, tanquam sibi propriam, potestatem ponendi, & iterum sumendi animam suam; docetque oppositio, & res ipsa, utrobique potestatem proprie dictam innui. Sicut enim opponuntur, animam suam ponere, & animam suam rursus sumere; sic etiam opponuntur, potestatem habere ponendi animam suam, & potestatem habere rursus

fus

ius sumendi animam suam, utique eadem potestatis appellatione. Quod si τὸ habere potestatem rursus sumendi animam, non plus importet, quam solam promissionem rursus accipiendi animam à Deo; minime id Christo peculiare fuerit, quandoquidem dictam promissionem cum Christo communem habent omnes fideles. Frustra hinc à Schlichtingio, in commentar. ad h. l. Oper. Exeg. Tom. I. p. 82. b. citantur, & cum verbis Christi, quoad phraseologiam, conferuntur loca Ioh. I. 12. Luc. IX. 24. XVIII. 33. quorum primo de credentibus dicatur, quod Christus potestatem eis dederit, ut filii Dei fiant, & consequenter, ut si moriantur, animas suas rursus sumant, & duobus posterioribus, quod animas suas servaturi & vivificaturi sint. Nam Joh. I. 12. docetur, *illis, qui receperunt Christum, datam esse potestatem*, non ut aliquid facerent, (active) sed *ut fierent* (passive) *Filii Dei, nempe illis qui credunt in nomen eius*, & quidem eo ipso dum credunt, & per fidem. Unde statim vers. seq. 13. credentes dicuntur *ex Deo geniti esse*, adeoque jam actu esse filii Dei, non olim demum futuri tales. Sic quoque S. Paulus Gal. III. 26. *omnes, inquit filii Dei estis per fidem in Christo Jesu*. Et S. Johannes I. Ep. III. 2. *Dilecti, nunc filii Dei sumus*. Simili ratione iisdem consequenter data est potestas animas suas recipiendi, passive; non sumendi active, vel semet ipsos ad vitam revocandi. In locis Luc. IX, 24. & XVII 33

Explicatur locus Joh. I. 12.

Item loca Luc. IX. 24. & XVII 33

U 3

&

& XVII. 33. animam suam servare & vivificare, accipitur improprie, pro, salutem & vitam æternam consequi. Cujusmodi impropria significatio in verbis Christi, quibus potestatem rursus sumendi animam suam sibi vendicat, locum non habet, ut ante vidimus. Nihilo plus proficit Schlichtingius, ad verba ultima, vers. 18. Cap. X. Joh. scribens in Commentario: *Qui ex his verbis colligunt, Christum se ipsum ex mortuis suscitasse, illi eum affirmant vivum fuisse, cum esset mortuus. Et sic non tantum contradictionem implicant, dicentes unam & eandem personam simul vivere & non vivere, mortuam esse & mortuam non esse proprie loquendo, Deum illum unum esse & hominem esse; (hinc enim ista interpretatio profecta est, ex qua proinde illud probari non debet) sed etiam exemplum mortis & resurrectionis Christi, ad firmandam resurrectionis nostræ fidem, plane nobis inutile reddunt. Nos enim cum morimur, bona fide morimur, & vivere desinimus, tantum abest, ut etiam nos ipsos ex mortuis suscitare queamus. Enimvero non implicat contradictionem, quando Christum, cum esset mortuus, vivum fuisse affirmamus, diverso respectu. Mortuus fuit secundum humanam naturam, & simul vivus mansit, secundum divinam naturam. Cæterum distinctionem illam naturarum, quæ in thesi nostra jam sufficienter probata continetur, hinc adhibere ad tollendam illam contradictionem, nihil*

Non implicat contradictionem, quando Christum, cum esset mortuus, vivum fuisse affirmamus, diverso respectu.

omni-

omnino vetat. Sed nec per assertionem nostram, Christum se ipsum ex mortuis suscitasse; exemplum mortis & resurrectionis Christi inutile nobis redditur, ad firmandam resurrectionis nostræ fidem. Quamvis enim nos mortui non possumus nos ipsos suscitare ex mortuis; attamen si Christus resurrexit, certi esse possumus nos quoque resurrecturos per ipsum: quia Christus resurgens non tantum ut exemplum, sed etiam ut causa resurrectionis nostræ nobis proponitur in S. Literis. *Si in hac solum vita speramus in Christum, miserum nobis reddimur omnium hominum sumus. Nunc autem Christus surrexit ex mortuis: primitiæ dormientium factus est. Quia enim per hominem mors, per hominem quoque resurrectio mortuorum. Sicut enim per Adamum omnes moriuntur, ita per Christum omnes vivificabuntur, I. Cor. XV. 19. 20. 21. 22. Conf. Joh. XII. 25. 26. Apoc. I. 18.*

VII. Denique ad probandam diversitatem essentiae inter Deum & Christum, hanc rationem affert Schlichtingius loc. cit. p. 300: *Idem & hinc patet, cum non tantum in Deum, sed etiam in Christum credere jubemur; cum non Deus tantum, sed Christus etiam adorandus dicitur; quid enim attinebat, Christum adungere Deo si vel ipse Deus est, vel essentia idem cum ipso?* Respondeo. Cur Christus adungeretur Deo, puta Patri, ut Joh. XIV. 1, (sumitur enim hic vox Deus, prout peculiariter tribuitur primæ Divinitatis personæ,) hæc ipsa causa erat, quia

Nec per assertionem nostram, Christum, se ipsum ex mortuis suscitasse, exemplum mortis & resurrectionis Christi in utile nobis redditur, ad firmandam nostræ resurrectionis fidem.

Locus Job. XIV. 1. illustratur

Chri-

Christus, quamvis essentia divina sit idem cum Patre, persona tamen ab eo est distinctus; & præterea habet quoque naturam humanam, fides autem & adoratio nostra in Christum secundum utramque naturam, ferri debent.

CAPUT. VIII.

Quintum & ultimum Socini contra nostram sententiam argumentum, à Schlichtingio defensum, evertitur.

I.

s. & ult. Argumentum Socini. Quintum & ultimum Socini argumentum legitur apud Schlichtingium, Disp. de SS. Trinitate, &c. adversus Meisner art. I. pag. 314. 315. his verbis conceptum: *Quintum Socini argumentum ex Sacris literis petitum illud est, quod Jesus Christus illius unius Dei Filius passim appelletur. Articulus enim in Græco plerumque nomini Dei additus, ipsaque per se vox Dei subjective, ut loquuntur & κατ' ἐξοχήν posita, unum illum Deum significari declarat. Nam nulla est hic causa dubitandi, inquit Socinus, ne de Christo secundum humanam naturam tantum verba fiant, ubi ejus divina filiatio commemoratur, & nemo est tam stupidus, qui non intelligat, neminem sui ipsius Filium esse posse, seu nominem esse posse illum, cujus ipse sit*

